

Zajištění výkonu veřejné správy na území statutárních měst bývá provedeno rozdílně. Je to dobré?

Téma výkonu veřejné správy ve statutárních městech je jedním z těch, která v současnosti přitahují pozornost. I Ministerstvo vnitra ČR toto téma zařadilo do implementačních plánů Strategického rámce rozvoje veřejné správy ČR pro období let 2014–2020.

Katedra správního práva a veřejné správy Vysoké školy finanční a správní (VŠFS) proto loni v závěru října uspořádala besedu u kulatého stolu, která si kladla za cíl otevřít zatím jen některé problémy z této oblasti, a předznamenat tak konferenci ke stejněmu tématu. Konference, kterou VŠFS plánuje uspořádat letos na jaře, by tyto i mnohé další otázky měla probrat komplexněji a v širším plenu, v němž by nechyběli ani představitelé statutárních měst.

Účastníky besedy u kulatého stolu v pražském sídle Vysoké školy finanční a správní přivítal její prorektor pro koncepci a rozvoj prof. PhDr. Vladimír Čechák, CSc. Za hostitelskou VŠFS byli dále přítomni: prof. PhDr. Karel Lacina, DrSc., prof. PhDr. Jiří Straus, DrSc., Ing. Dana Kubíčková, CSc., Ing. Jacqueline Vochozková a JUDr. Petr Čechák, Ph.D. Pozvání k besedě přijal i ředitel odboru strategického rozvoje a koordinace veřejné správy Ministerstva vnitra ČR Ing. Mgr. David Sláma spolu s JUDr. Milošem Matulou, CSc., a Mgr. Ja-

kubem Jaňurou z téhož odboru. U kulatého stolu zasedla také Ing. Radka Michlová z Národního hospodářské fakulty Vysoké školy ekonomické v Praze a Svatopluk Černý z Národního úřadu pro životní prostředí, kde zastupoval jeho právní specialista Mgr. Pavel Ralaus. Za časopis Moderní obec byl přítomen šéfredaktor Mgr. Ivan Ryšavý.

KDE ŽIE VÍCE NEŽ TŘETINA OBYVATEL NAŠÍ REPUBLIKY

Besedu u kulatého stolu otevřel několika svými poznámkami k dané problematice prof. Vladimír Čechák. Připomněl, že zájem o problematiku fungování statutárních měst uvnitř i navenek je dán jejich významem a postavením v systému veřejné správy v České republice.

Celkem v 26 statutárních městech (mezi něž prof. Vladimír Čechák započítal i hlavní město Prahu) žije podle Statistického ročenky ČR přes 3,5 milionu lidí, tedy více než jedna třetina veškerého obyvatelstva republiky. Pokud bychom k obyvatelům statutárních měst přiřadili ještě obyvatele obcí a měst, pro něž statutární města v roli

obcí s rozšířenou působností a obcí s pověřeným obecním úřadem zajišťují výkon státní správy v přenesené působnosti, pak by šlo dokonce o 4,5 milionu obyvatel.

Není bez zajímavosti, že těchto 26 statutárních měst s počtem obyvatel od 40 tisíc výše představuje pouze čtyři setiny procenta z počtu všech obcí celé ČR.

MOŽNOST, KTEROU VYUŽÍVAJÍ JEN NEJVĚTŠÍ STATUTÁRNÍ MĚSTA

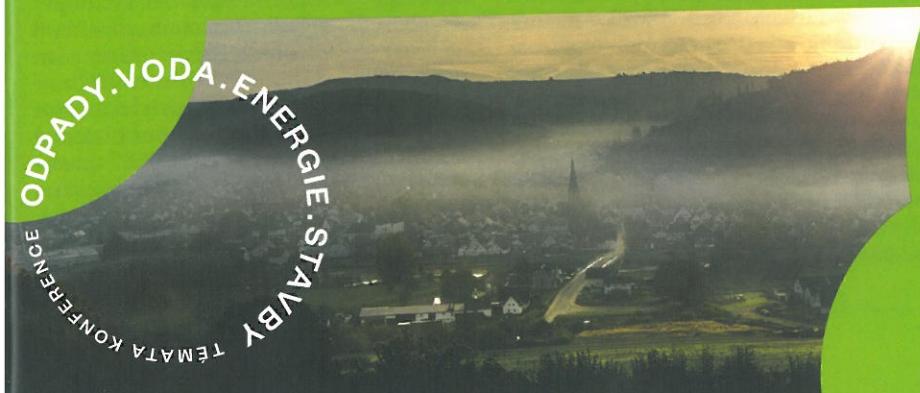
Za základní rys, který statutární města odlišuje od ostatních měst, prorektor VŠFS označil možnost jejich vnitřního členění na menší územní správní celky. Tato možnost v sobě skrývá dva důležité aspekty: jednak přiblížení výkonu státní správy a samosprávy občanům a zvýšení transparentnosti počínání měst a jejich městských částí (městských obvodů...), jednak zjednodušení výkonu státní správy, zvýšení její flexibilita i posílení její rationality a efektivity.

Nicméně k územně správnímu rozčlenění svého území, které by mimořádně obou výše uvedených aspektů, sáhlo pouze sedm statutárních měst, vesměs měst s více než 100 tisíci obyvateli. Ovšem i těchto sedm měst k tomu zvolilo různé přístupy a různá kritéria, jež – což prorektor VŠFS připustil – se ani badatelům z této školy nepodařilo jednoznačně identifikovat a zjistit důvody, proč se každé ze zmíněných měst vydalo víceméně vlastní specifickou cestou.

INSTITUT
CIRKULÁRNÍ
EKONOMIKY

ODPAD ZDRŽEM

aneb zavádění principů cirkulární ekonomiky do měst a obcí

8 — 9 březen 2018
Hotel Na Farmě

Chořovice 134

Konference představí:

- Vizi cirkulárního města
- Připravované legislativní změny
- Možnosti financování a platformy pro spolupráci
- Principy zeleného veřejného zadávání podporujícího využívání druhotních surovin
- Příklady a výsledky dobré praxe
- Workshopy a exkurze

odpadzdrojem.cz

FOTO: AUTOR

FOTO: AUTOR

Beseda u kulatého stolu na téma výkonu veřejné správy ve statutárních městech se konala na Vysoké škole finanční a správní, a. s. Besedu moderoval prorektor prof. PhDr. Vladimír Čechák, CSc. (na snímku vpravo)

Jak prof. Vladimír Čechák dále uvedl, výjimkou ze „stotisícových měst“ je Olomouc, která své územně správní členění řeší odlišným způsobem. Šesté největší město ČR totiž sice má 27 městských částí, jenže v nich nepůsobí samosprávné orgány, nýbrž pouze komise zřizované radou města v souladu se zákonem o obcích (§ 122) jako její poradní a iniciativní orgán. Komise proto v městských částech nefungují jako „prodložená ruka“ zastupitelstva, ale v souladu se svým statutem na základě připomínek občanů na svých veřejných schůzích předkládají zastupitelstvu, radě města a pracovníkům magistrátu podněty k jejich práci.

MĚSTSKÉ ČÁSTI JSOU BEZ PRÁVNÍ SUBJEKTIVITY

V současné době je postavení městských částí statutárních měst upraveno statutem města, který je dán zákonem o obcích (zákon č. 128/2000 Sb., část VIII). Tento zákon ovšem v některých aspektech umožňuje poměrně širokou interpretaci toho, co stanoví a bohužel i velmi široké použití terminologie. Po ukončení činnosti národních výborů bylo postavení statutárních měst původně upraveno zákonem České národní rady č. 367/1990 Sb., o obcích (obecní zřízení), na jehož základě měly městské části či městské obvody statutárních měst právní subjektivitu.

Současný zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení) s touto jejich právní subjektivitou už nepočítá, takže tyto městské části či městské obvody nemohou například vydávat své vlastní obecně závazné vyhlášky. Lze předpokládat, že město by mělo se svými městskými částmi nebo obvody vydání těchto vyhlášek předem konzultovat, což je ovšem pouze předpoklad, ale zákonem není tato problematika upravena.

Také samotná terminologie zákona o obcích, jak upozornil prof. Vladimír Čechák, je rozvolněná. Některá statutární města tak používají termín „městská část“, jiná zase „městský obvod“ ve stejném významu. V souvislosti s územně správním členěním statutárních měst se někde objevuje i pojem „místní část“, „městská čtvrt“, což zákon umožňuje.

„Podstatně je,“ konstatoval dálé prorektor VŠFS, že neexistují standardní kritéria pro jakékoliv sjednocení územně správního členění statutárních měst. Zřejmě převládá tradice či ještě spíše svým způsobem zavedené konvence, přičemž lze pozorovat velmi silnou tendenci daný stav zakonzervovat.

Po ukončení činnosti národních výborů bylo postavení statutárních měst původně upraveno zákonem ČNR č. 367/1990 Sb., o obcích (obecní zřízení), na jehož základě měly městské části či městské obvody statutárních měst právní subjektivitu. Současný zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení) s touto jejich právní subjektivitou už nepočítá.

„Když jsme hovořili s úředníky i politikou reprezentací některých největších statutárních měst a namítlali jim, že například v jednom z jejich městských obvodů žije několik desítek tisíc lidí, ale v jiném pouze několik stovek obyvatel, často zněla odpověď ve stylu: Ono to tak nejak vzniklo, ale lidé si na to už zvykli. Proč bychom to měli měnit?“ podotkl prof. Vladimír Čechák a upozornil na to, že v sousedních zemích při územně správním členění měst vychází zejména statutárních měst mají stále více obyvatel a sílí jejich postavení. Přitom samotná statutární města obvykle mají dost vlastních záležitostí k řešení. Mezi statutárními městy v tomto smyslu kromě Prahy vychází hlavně města Brno, Ostrava a Plzeň, jež dostávají stále silnější charakter mezoregionálních středisek (tedy v území velice významných), a měla by tak být nejen vnímána, ale také řešena příslušnou legislativou.

KOMPETENCE MĚSTSKÝCH ČÁSTÍ JE TŘEBA VÍCE UPŘESNIT

David Sláma, ředitel odboru strategického rozvoje a koordinace veřejné správy Ministerstva vnitra ČR, představil aktivity tohoto resortu v oblasti statutárních měst. Připustil, že v České republice je veřejná správa relativně velmi roztríštěná, což je patrné i v na úrovni statutárních měst. Položil v té souvislosti otázku, zda účastníci kulatého stolu vědí, či si alespoň troufnou odhadnout, kolik zastupitelů celkem působí ve statutárním městě Brno, a to jak na úrovni zastupitelstva města Brna, tak všech jeho 29 městských částí. Protože nikdo neznal odpověď, ředitel odboru MV ČR si sám odpověděl: „V celém Brně je jich více než šest set.“ A pokračoval: „Je otázkou, zda skutečně chceme posilovat

tyto tendenze“, přičemž uvedl příklad Paříže s více než dvěma a čtvrt milionu obyvatel, která má dvacet čtvrtí.

Ředitel odboru MV ČR navázal na slova profesora Čecháka a rovněž se přimlouval za to, abychom se, zejména na úrovni statutárních měst zabývali i otázkou, jak do územně správního členění případně vnést více rationality, a také ujasněním či upřesněním kompetencí městských částí či obvodů.

„Otázka může znít například tak, zda je nutné, aby menší statutární města do 100 tisíc obyvatel – či ještě s menším počtem obyvatel, skutečně potřebují další územní členění, které s sebou přináší další náklady na zastupitelstva, starosty, úřady městských částí,“ konstatoval David Sláma.

ANALÝZA VEŘEJNÉ SPRÁVY BUDE K DISPOZICI UŽ NA JAŘE

Jakub Jaňura z odboru strategického rozvoje a koordinace veřejné správy MV ČR upozornil na to, že stávající limit 40 tisíc obyvatel, při jehož dosažení lze žádat o zákonem přiznaný status statutárního města, byl dán politickým rozhodnutím a nevyplynul z nějakého objektivně daného posouzení stavu veřejné správy ve větších městech u nás.

Připomněl rovněž, že Ministerstvo vnitra připravuje analýzu veřejné správy, jež by měla v prvním pololetí 2018 přinést i odpovědi na řadu otázek, které již v této diskusi u kulatého stolu zazněly, ale i na mnohé další. Cílem analýzy má mj. být i komparační výkonů veřejné správy ve statutárních městech a možnosti nastavení objektivních kritérií pro přiznání tohoto statutu městům, včetně zhodnocení vhodnosti uvedeného velikostního limitu 40 tisíc obyvatel. Prahy se v analýze má týkat například část, která bude řešit území okresů Praha-západ a Praha-východ, která jsou pokryvána správními obvody obcí s rozšířenou působností, totiž měst Černošice a Brandýs nad Labem – Stará Boleslav.

Jakub Jaňura vnesl do diskuse o statutárních městech další téma. Upozornil totiž na to, že menší centra v okolí některých velkých, zejména statutárních měst mají stále více obyvatel a sílí jejich postavení. Přitom samotná statutární města obvykle mají dost vlastních záležitostí k řešení. Mezi statutárními městy v tomto smyslu kromě Prahy vychází hlavně města Brno, Ostrava a Plzeň, jež dostávají stále silnější charakter mezoregionálních středisek (tedy v území velice významných), a měla by tak být nejen vnímána, ale také řešena příslušnou legislativou.

JAK FUNGUJE VEŘEJNÁ SPRÁVA VE SKANDINÁVII A VELKÉ BRITÁNII

Prof. Karel Lacina se ve svém vystoupení v besedě u kulatého stolu soustředil na srovnání způsobů řízení územní samosprávy ve skandinávských zemích a ve Velké Británii. V těchto zemích lze analogii k našim statutárním městům (územně členěným) spatřovat ve „velkých“ územně členěných městech. Pokud se budeme zabývat problematikou výkonu správy v těchto městech, je nutno přihlédnout ke specifikě struktury a výkonu správy ve

FOTO: AUTOR

Účastníci besedy u kulatého stolu, mezi nimiž na Vysoké škole finanční a správní, a. s., nechyběl ani právní specialista Svazu měst a obcí ČR Mgr. Pavel Ralaus (na snímku vpravo)

zmíněných zemích. Z pohledu uspořádání místních samospráv Dánsko a Švédsko patří do modelu tzv. výborového řízení, zatímco ve Finsku se spíše aplikuje tzv. zastupitelsko-manažerský model.

Jak prof. Karel Lacina dále vysvětlil, model výborového vedení svěřuje poměrně značné kompetence kolegiálnímu výkonnému orgánu – ve Švédsku je jím výkonný výbor, v Dánsku finanční výbor. Tyto výbory zabezpečují koordinaci roli a do značné míry rozhodují o strategii rozvoje obce. Předseda výboru je politickým lídrem obce (jinak řečeno, aplikuje se zásada leadershipu).

Manažeři místní samosprávy v daném modelu zaujmají v řízení municipalit – včetně velkých měst – významné postavení. Jinými slovy se tam aplikují zásady manažerizace a leadershipu.

Zastupitelsko-manažerský model, který je uplatňován ve Finsku, upřednostňuje výkonné postavení profesionálního manažera místní samosprávy, který je jmenován zastupitelstvem. Starosta zaujímá víceméně reprezentativní roli.

DÁNSKO PŘIJALO DOHODU O BUDOUCÍM BLAHOBYTU

Pokud jde o Dánsko, je nutno vzít v úvahu, že tam z hlediska finančního zajištění výkonu správní činnosti výdaje územní samosprávy tvoří více než 50 % celkových veřejných výdajů. Dánské obce a regiony financují velmi širokou škálu svých potřeb – téměř 80 % svých výdajů z vlastních zdrojů, regiony dokonce až 85 %. Státní příspěvky tvoří jen 20 % u obcí a 15 % u regionů.

Značná část finančních prostředků dánských územních samospráv směruje na úhradu veřejných služeb, ochranu životního prostředí, dopravu, údržbu silnic, na vzdělávání, kulturu, péči o nemocnice a další zdravotnické služby, na sociální péči i na administrativu.

Jak prof. Karel Lacina zdůraznil, dáním specifikum odpovídá charakter řízení nastíněných aktivit. V červenci 2006 byla v Dánsku politickými stranami přijata Dohoda o budoucím blahobytu a sociálním zabezpečení a o investování do budoucnosti. Na celostátní úrovni byla k tomu vytvořena organizační struktura na podporu kvality, kterou koordinuje ministerstvo financí.

Tato orientace vedla k významnému zkvalitňování způsobu řízení správní činnosti s důrazem na aplikaci vybraných manažerských přístupů a na s ním spojené zdokonalení.

nalování profesního vzdělávání ve veřejné správě.

ŠVÉDSKO: RAPIDNÍ POKLES POČTU OBCÍ BĚHEM DVOU DESÍTEK LET

V případě Švédské prof. Karel Lacina upozornil na to, že pro toto království s deseti miliony obyvatel je charakteristický nízký počet samosprávných obcí – komun (278), což podle přednášejícího lze považovat z hlediska jejich ekonomické efektivnosti za výhodné. V roce 1952 však ve Švédsku bylo více než 2500 obcí – ke snižování jejich počtu docházelo nejprve dobrovolně, posléze obligatorně až k současnemu počtu, jehož bylo dosaženo v roce 1974. Obce proto mají nejméně osm tisíc, většinou však podstatně více obyvatel.

Struktura příjmů obcí a oblastí ve Švédsku je tvořena daněmi, místními poplatky, státními dotacemi a úvěry. Největší část z příjmů představují výnosy z daní: Na úrovni obcí činí 55 %, na úrovni oblastí pak 69 % z celkových příjmů. Druhou největší skupinou příjmů jsou poplatky a jiné běžné příjmy typu poplatků za využívání veřejných zařízení (kanalizační a vodovodní sítě, dodávky elektřiny, svoz odpadu apod.) a poplatků za služby (pečovatelské služby pro pacienty, seniory a děti). Dalšími příjmy jsou státní dotace – všeobecně a účelové.

Obce nejvíce peněz vynakládají na vzdělávání (33 %) a na zdravotnickou péči (až 55 %).

Švédské samosprávné obce ze zákona odpovídají zejména za sociální služby, vzdělávání, zdravotní péči, bezpečnost a vypracovávají i lokální akční plány. Poskytují zdravotní a sociální péči, zabezpečují základní, střední a vyšší školství, péči o děti, hendikepované a staré občany a rovněž o životní prostředí.

Okresní a regionální zastupitelstva zodpovídají především za oblast zdravotní péče. Spadá pod ně i problematika regionálního rozvoje a veřejná doprava.

FINSKO SÁZÍ NA SDÍLENÍ DOBRÉ PRAXE MEZI OBCEMI

Ve Finsku se při řízení obcí široce uplatňuje sdílení dobré praxe budováním sítí mezi hlavními aktéry rozvoje, prohlubováním partnerství veřejného a soukromého sektoru, a to jak na municipální, tak regionální úrovni.

Finské municipality odpovídají za služby veřejné zdravotní péče, za mateřské, základní a střední školství, za zásobování obyvatel vodou a likvidaci odpadních vod,

za požární a záchrannou službu, za údržbu ulic a místních komunikací. Navíc vykonávají funkce v oblasti ochrany životního prostředí, územního plánování, regulace výstavby a sběr a likvidaci tuhých komunálních odpadů.

Daňové příjmy finských obcí tvoří zhruba 50 % jejich celkových příjmů. Státní dotace se podílejí na příjmech municipalit kolem 15 %. Příjmy z poplatků a uživatelských plateb tvoří přibližně 30 % příjmů. Jde o platby za služby veřejných podniků (za energie, vodu, správu kanalizačních sítí), dále za sociální služby a zdravotní péči, vzdělávací a kulturní služby. Výdaje směřují především do oblasti sociálních věcí a zdravotní péče (46 %), vzdělávání a kultury (24 %), všeobecné správy (15 %), za zajišťování stavebních prací a za rozvoj infrastruktury (15 %).

Za hodnocení kvality poskytovaných služeb ve Finsku odpovídá ministerstvo financí spolupracující s dalšími resorty a se Sdružením místních a regionálních úřadů. Z jejich iniciativy se mimo jiné každoročně na národní úrovni a dobrovolně na úrovni regionů konají konference kvality. Pro hodnocení kvality služeb byl vypracován a je aplikován tzv. Finský barometr veřejných služeb využívaný v organizacích, které služby poskytují. Od poloviny devadesátých let minulého století byly na místní úrovni vytvářeny charty občana, jimiž se ovšem dosud řídí jen menší část úřadů.

VE VELKÉ BRITÁNII JE OBČAN Klientem aktivit veřejné správy

Prof. Karel Lacina se věnoval i britskému systému územní veřejné správy, který se opírá o samosprávná města (disponující tzv. boroughs), tj. původní královská města zakládaná ve středověku, která od panovníka obdržela tzv. privilege o inkorporaci. Na jeho základě bylo městské správě povoleno vybírat daně, z nichž panovníkovi odváděla pevně stanovenou částku. Dalšími subjekty výkonu územní samosprávy jsou hrabství a distriktky.

Příznačným rysem vývoje britské veřejné správy se stala jistá integrace farností anglikánské církve (parishes) do výkonu administrativní činnosti. Třebaže nemají zákoný základ, ještě i dnes se farnosti podílejí zejména na budování a udržování zastávek autobusů a řeší některé méně významné problémy místní komunity.

Občan je dnes ve Velké Británii na základě postupně uskutečňovaných reformních kroků stále častěji vnímán především jako klient aktivit, které pro něho veřejná správa v podobě obligatorních a fakultativních veřejných služeb zajišťuje.

Úřady jsou od počátku 90. let minulého století, kdy byla přijata tzv. Charta občana (Citizen's Charter), mimo jiné povinny občany průběžně informovat o svých aktivity, přičemž občanům je garantováno právo podávat stížnosti na jejich činnost.

V důsledku těchto přístupů se mimo jiné zvýšila zodpovědnost manažera (Chief Executive) úřadů územní samosprávy hlavně za:

- efektivní využívání finančních zdrojů;
- rozvoj marketingových aktivit;

- poskytování veřejných a veřejně prospěšných služeb.

Uvedené zásady byly ještě podrobněji rozpracovány v tzv. Bílé knize o modernizaci správy (White Paper on Modernizing Government) zveřejněné v roce 1999. V ní se především požaduje:

- ještě zásadnější orientace na zákazníky (občany) poskytovaných služeb;
- úsilí o dosažení nejvyšší možné kvality veškerých poskytovaných služeb;
- maximálně možné využívání informačních technologií ve veřejné správě.

K dosažení nastíněných cílů se především užívají různé způsoby měření výkonu správní činnosti. „Pro Velkou Británii je však charakteristická skutečnost, že tam neexistuje žádný centrálně stanovený způsob testování kvality aktivit úřadů,“ uzavřel **prof. Karel Lacina**.

JDE STATUTÁRNÍM MĚSTŮM JEN O PRIMÁTORSKÝ ŘETĚZ?

Po zajímavém a inspirativním exkurzu profesora Laciny do zahraničí se ujal slova **Miloš Matula** z odboru strategického rozvoje a koordinace veřejné správy MV ČR. S určitou nadsázkou konstatoval, že dohady o statutárních městech a funkčnosti jejich územně správního uspořádání by vyřešila krátká věta vtělená do zákona o obcích, a to: „Ve městech s více než 40 tisíci obyvateli se starosta označuje jako primátor a městský úřad jako magistrátní úřad.“

Miloš Matula totiž vyslovil dotaz, zda je to právě snaha o primátorský řetěz a o „vyšší status“ města, jež místo městského úřadu bude mít magistrát, která by v některých případech mohla být podstatnou motivací pro úsilí města o to, aby bylo zařazeno mezi statutární města.

Druhá poznámka, kterou **Miloš Matula** pronesl, se týkala označení některých městských částí – ať už se případně nazývají jakkoli jinak. V tomto označení lze mnohde vysledovat jejich úlohu v historii a postavení, kterou plnily vůči blízkým i vzdálenějším sídlům, ať už například šlo o Prahu, Brno, Ostravu či Plzeň.

MUSÍ BÝT VZTAH MAGISTRÁTU A MĚSTSKÝCH ČÁSTÍ Z PRINCIPU ANTAGONISTICKÝ?

Miloš Matula upozornil i na určité obavy některých statutárních měst využít pro své územně správní členění institutu městských částí nebo obvodů. Některé magistráty se k tomuto kroku neodhodlají v obavě, že by jim mohla na území města vznikat jakási vnitřní oponentura ze strany občanů, kteří by žili v takto ustanovených jednotlivých městských částech.

Na slova Miloše Matuly zareagoval **David Sláma**, ředitel odboru strategického rozvoje a koordinace veřejné správy MV ČR. „Problém je v tom, že když se na toto téma bavíte s magistrátem, tak ten má často jiný, nezřídka zcela opačný názor, než jaký zastává městská část,“ prohlásil. V rámci výkonu přenesené působnosti pražský magistrát sice přenesl některé kompetence na „velké“ městské části s charakterem trojko-

Možná by stalo za to, hledat trochu jiný způsob vnitřního uspořádání statutárních měst. Kdyby se totiž měl jen poněkud reformovat stávající systém, nejsem si jist, jak by statutární města na to reagovala, protože budou mít obavy z dalšího zasahování státu do své samosprávné působnosti.

vé obce, avšak například agendu řidičských průkazů si ponechal.

David Sláma proto připomněl, že hledání optimálního územně správního členění statutárních měst nemůže opomenout otázku financování městských částí a obvodů, která je stejně důležitá jako otázka přenosu kompetencí z města na městské části. V případě velkých měst však jde i o finanční zabezpečení výkonu veřejné správy také v okolních obcích a městech.

Jak dále **ředitel odboru MV ČR** upozornil, například v bezprostředním okolí Prahy do roku 2030 podle stávající prognózy počet trvale bydlících obyvatel vzroste o dalších zhruba 120 tisíc. Nemluv o těžko odhadnutelném počtu osob, které už bydlí v Praze, avšak nemají v ní trvalé bydliště a nejsou nikde podchyceny. Například se odhaduje, že na pražském Žižkově, který má oficiálně zhruba 70 tisíc obyvatel, bydlí dalších asi 30 tisíc nevidovaných lidí, což v řadě případů může představovat těžko podchytilný, avšak významný nápor na zajištění služeb veřejné správy. To je však problém i mnoha dalších statutárních měst.

PŘÍLIŠ SEŠNĚROVÁVAT STATUTÁRNÍ MĚSTA BY SE STÁTU ČASEM NEMUSELO VYPLATIT

Právní specialista Svazu měst a obcí ČR **Pavel Ralaus** připustil, že v některých případech se za úsilím města získat status statutárního města může skrývat i touha po primátorské řetězu. „Ale nejde spíš o realizaci práva na samosprávu?“ položil otázku. Statutární město by si podle jeho slov mělo seriozně promyslet své rozdělení na městské části s přihlédnutím k místním specifikům a historickým souvislostem, ale hlavně aby takový krok nebyl samoúčelný, ale naopak vedl k už vzpomenuté demokratizaci státní správy a samosprávy.

„O tom, zda má být podmínkou pro prohlášení města za statutární hranice 40 tisíc nebo třeba 100 tisíc obyvatel, lze jistě vést diskuse. Ale určitě bychom neměli,“ jak **Pavel Ralaus** zdůraznil, „směřovat ke stanovení nějakého pevně daného a víceméně jednotného počtu obyvatel městských částí ve všech statutárních městech bez rozdílu. Někde byly některé městské části k městu historicky připojeny a udržují si svůj ráz,

své tradice i povědomí o své historii. Jinde byla vybudována velká sídliště, která mají jiný charakter i jiné potřeby než přilehlá původní zástavba. Ponechme co nejvíce volnost statutárním městům, aby si o svém vnitřním členění rozhodovala sama, neboť sama také nejlépe znají své místní podmínky a možnosti,“ apeloval zástupce **Svazu měst a obcí**.

ZKUSME HLEDAT TAKÉ JINÉ VARIANTY VNITŘNÍHO USPOŘÁDÁNÍ VELKÝCH MĚST

Petr Čechák z Vysoké školy finanční a správní se vrátil k vyvažování potřeb a zájmů statutárního města a jeho městských částí či obvodů. „Jistěže existuje možnost, že městská část s vlastním zastupitelstvem bude mít tendenci upřednostňovat své par- tikulární zájmy,“ konstatoval.

„Možná by proto stalo za to, hledat trochu jiný způsob vnitřního uspořádání statutárních měst. Kdyby se totiž měl jen poněkud reformovat stávající systém, nejsem si jist, jak by statutární města na to reagovala, protože budou mít obavy z dalšího zasahování státu do své samosprávné působnosti. Ostatně tato obava zde zazněla i z úst zástupce Svazu měst a obcí,“ podotkl **Petr Čechák**.

NEJEN DEKONCENTRACE

A EFECTIVITA, ALE I DEMOKRATIZACE VÝKONU STÁTNÍ SPRÁVY

Prof. Vladimír Čechák za akademickou sféru shrnul: V podmírkách ČR by nyní mělo jít o to, zjistit, do jaké míry lze ve statutárních městech optimalizovat jejich územně správní členění a přihlížet přitom k požadavkům na dekoncentraci výkonu státní správy, ale i na demokratizaci státní správy jako takové.

Samostatnou kapitolou je pak otázka rozpočtu městských částí. Hospodaření městských částí je svázáno rozpočtem města a je obvykle schvalováno orgány města. Nicméně město může – ale také nemusí, svěřit městským částem některé své kompetence ve věcech finančních a majetkových. Zákon je v tomto ohledu velmi librární.

Jakékoliv řešení činnosti městských částí obvodů je podmíněno konsenzem mezi nimi a statutárním městem, přičemž však městské části a obvody tahají za příslovečný kratší konec provazu. Nabízí se proto otázka, zda by příští novela zákona o obcích – nebo zcela nový zákon o obcích, neměly vrátit městským částem či obvodům právní subjektivitu, kterou po roce 1990 krátce měly.

Nepochyběj by stalo za to, uvažovat i o případném zpřesnění zákona ohledně postavení statutárních měst. Podobně by bylo vhodné věnovat se i kompetencím městských částí či obvodů v oblasti hospodaření se svěřeným majetkem a najít smysluplnou odpověď na otázku, zda by rozpočty městských částí neměly být vyčleněny z rozpočtů statutárních měst jako samostatné rozpočty.

IVAN RYŠAVÝ